

Інститут державного управління

Спеціалізація:

Менеджмент

(код 073/1802)

Спеціальність:

Менеджмент

(код 073)

Галузь знань:

Управління та адміністрування

(код 07)

Перелік дисциплін

для вступу на навчання за освітньою програмою підготовки магістр

- **Стратегічне управління та планування**
 - **Управління персоналом**
 - **Аналітична діяльність**
 - **Теорія економічного аналізу**
 - **Страхування**
-
-
-

Спеціалізація (073/1802) :: Менеджмент

Дисципліна: Стратегічне управління та планування

Розділ 1. Стратегічне управління: сутність та особливості

- § 1. Система стратегічного управління: поняття, елементи та їх характеристика
- § 2. Еволюція стратегічного управління
- § 3. Види стратегічного управління
- § 4. Елементи системи стратегічного управління

Розділ 2. Стратегічне планування: сутність та особливості

- § 1. Поняття стратегії організації стратегічного планування
- § 2. Класифікація стратегій організації
- § 3. Стратегічний набір організації

Розділ 3. Стратегії організації

- § 1. Поняття стратегії організації та стратегічного рішення
- § 2. Класифікація стратегій організації
- § 3. Стратегічний набір організації

Розділ 4. Визначення місії та цілей організації

- § 1. Місія, її зміст і роль в організації
- § 2. Поняття та види цілей
- § 3. Формулювання та взаємозв'язок стратегічних цілей підприємства

Розділ 5. Стратегічне планування в організації

- § 1. Основи розроблення стратегії: підходи, принципи, визначальні фактори
- § 2. Мета та принципи стратегічного планування
- § 3. Моделі стратегічного планування
- § 4. Розроблення корпоративної (загальної стратегії)
- § 5. Розроблення ділової (бізнес-) стратегії
- § 6. Розроблення функціональних і операційних стратегій
- § 7. Вибір та оцінка стратегії

Розділ 6. Стратегічне управління на корпоративному рівні

- § 1. Матриця "зростання галузі/Частка ринку" (модель BCG)
- § 2. Матриця "привабливість галузі/позиція в конкуренції" (модель GE/McKinsey)
- § 3. Матриця спрямованої політики (модель Shell/DPM)
- § 4. Модель життєвого циклу бізнесу (матриця ADL/LC)

Розділ 7. Генерація та аналіз стратегічних альтернатив на бізнес-рівні

- § 1. Модель "кривої досвіду"
- § 2. Модель "життєвого циклу попиту"
- § 3. Метод PIMS
- § 4. Модель "товар — ринок"
- § 5. Ланцюжок цінностей М. Портера

Розділ 8. Системи стратегічного вимірювання результативності бізнесу

- § 1. Роль систем стратегічного вимірювання в управлінні бізнесом
- § 2. Збалансована система показників (Balanced Scorecard - BSC)
- § 3. Система показників відповідальності (Accountability Scorecard - ASC)

Розділ 9. Організаційне забезпечення стратегічного управління і внесення змін до організаційних структур управління

- § 1. Підсистеми забезпечення стратегічного управління
- § 2. Основні характеристики організаційного забезпечення стратегічного управління (ОЗСУ)
- § 3. Взаємозв'язок стратегії і структури
- § 4. Характеристика організаційних структур управління стратегічного типу

Розділ 10. Фінансово-економічний механізм забезпечення стратегічного управління

- § 1. Роль фінансово-економічного забезпечення у стратегічному управлінні

§ 2. Побудова фінансово-економічного забезпечення стратегічного управління

§ 3. Поточне та стратегічне бюджетування

Розділ 11. Соціально-психологічне забезпечення стратегічного управління

§ 1. Характеристика системи соціально-психологічного супроводження стратегічних змін

§ 2. Організаційна культура в системі стратегічного управління

§ 3. Стратегічний організаційний розвиток. «Аналіз поля сил»

Розділ 12. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління

§ 1. Сутність стратегічної інформації. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління

§ 2. Інформаційна система стратегічного управління

§ 3. Облік та контроль в системі стратегічного управління. Стратегічний контролінг

Розділ 13. Управління реалізацією стратегії

§ 1. Роль та значення стадії реалізації в процесі стратегічного управління

§ 2. Завдання керівництва в процесі реалізації стратегії

§ 3. Впровадження стратегічних змін в організації

§ 4. Контроль реалізації стратегії

Література

Основна:

1. *Баюра Д. О.* Теоретичні аспекти розвитку стратегічного планування на підприємствах в умовах ринкової нестабільності [Електронний ресурс] / Д. О. Баюра, В. В. Петрук // Наукові праці НДФІ : наук. зб. / Н.-д. фін. ін-т. – Київ, 2014. - Вип. 2. - С. 153-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_2_17
2. *Довгань Л. Є.* Стратегічне планування // Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т України "Київський політехнічний інститут". – Київ, 2009. – С. 397–411.
3. *Ігнат'єва І. А.* Стратегічний менеджмент: підручник. – К.: Каравела, 2008. – 480 с.
4. *Мізюк Б. М., Тучковська І. І., Артишук І. В.* Стратегічний менеджмент: навч. посіб. – Л.: Магнолія, 2013. – 376 с.
5. *Саєнко М. Г.* Стратегія підприємства: підруч. / М. Г. Саєнко. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 390 с.

Допоміжна:

1. *Василенко В. А., Ткаченко Т. І.* Стратегічне управління. Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2004. – 400 с.
2. *Головка Т. В., Сагова С. В.* Стратегічний аналіз: Навчально-методичний посібник для самост. вивч. дисципліни/За ред. проф. М. В. Кужельного. – К.: КНЕУ, 2002. – 198 с.
3. *Немцов В. Д., Довгань Л. Є.* Стратегічний менеджмент: Навч. посібник. – К.: ТОВ „УВПК „ЕксОб”, 2002. – 560 с.
4. *Сумець О. М., Бондаренко М. І.* Стратегічний менеджмент: Навч. посіб. К.: Хай-Тек Прес, 2010. - 240 с.
5. *Лаврів, Л.* Стратегічне планування в Україні на макро- та мезорівнях: організаційний аспект / Л. Лаврів // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2007. - № 4. - С. 7-18. - Бібліогр.: 22 назви. 134.
6. Стратегічне управління Довгань Л., Каракай Ю. Артеменко Л. К.: Центр навчальної літератури, 2019, 440 с.
7. *Сумець О. М.* Стратегічне планування // Стратегічний менеджмент : навч. посіб. : для студентів ВНЗ / О. М. Сумець, М. І. Бондаренко ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2010. – С. 102–117

Дисципліна: Управління персоналом

Розділ 1. Управління персоналом у системі менеджменту організації

§ 1. Управління персоналом як часткова функція менеджменту

§ 2. Система управління персоналом організації

§ 3. Методи та принципи управління персоналом

§ 4. Основні підходи до організації управління персоналом

Розділ 2. Персонал як об'єкт та суб'єкт управління

§ 1. Еволюція концептуальних підходів до управління персоналом

§ 2. Поняття категорії «персонал»

§ 3. Класифікація персоналу як інструменту управління в організації

Розділ 3. Управління персоналом як соціальна система

§ 1. Особистість: суть, структура, організаційна поведінка

§ 2. Структура і чисельність персоналу підприємства

§ 3. Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників

§ 4. Компетентність працівника: суть, види

Розділ 4. Формування колективу організації

§ 1. Колектив як соціальна група

§ 2. Етапи створення і розвитку трудового колективу

§ 3. Структура та ефективність роботи трудового колективу

§ 4. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства

Розділ 5. Згуртованість та соціальний розвиток колективу

§ 1. Згуртованість колективу: суть, стадії

§ 2. Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкту управління

§ 3. Соціальні ролі та відносини в колективі. Колективна творчість

Розділ 6. Кадрова політика організації

§ 1. Поняття і значення сучасної кадрової політики підприємств

§ 2. Стратегії управління персоналом підприємства

§ 3. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу підприємства

Розділ 7. Служби персоналу: організація та функції

§ 1. Організація роботи кадрової служби підприємства

§ 2. Діловодство в роботі кадрової служби підприємства

§ 3. Оперативний план роботи з персоналом

Розділ 8. Кадрове планування в організаціях

§ 1. Зміст, завдання та принципи кадрового планування

§ 2. Методи визначення потреб у персоналі

§ 3. Види планів з питань персоналу

Розділ 9. Організація набору та відбору кадрів

§ 1. Організація та джерела залучення персоналу

§ 2. Методи підбору персоналу, їх характеристика

§ 3. Суть контрактної форми найму

§ 4. Оптимізація чисельності персоналу, кадровий аудит

Розділ 10. Оцінювання та атестація персоналу

§ 1. Ділове оцінювання персоналу підприємства: суть, задачі, зміст і методологія

§ 2. Оцінювання спеціалістів і керівників у підприємстві

§ 3. Атестація персоналу підприємства

Розділ 11. Управління процесом розвитку та рухом персоналу

§ 1. Кар'єра: суть, види, етапи

§ 2. Управління кар'єрою персоналу

§ 3. Навчання персоналу

§ 4. Управління мобільністю персоналу

§ 5. Планування і підготовка кадрового резерву

Розділ 12. Управління процесом вивільнення персоналу

§ 1. Способи вивільнення персоналу. Організація процесу звільнення

§ 2. Управління плінністю кадрів у підприємстві

§ 3. Управління безпекою персоналу

Розділ 13. Соціальне партнерство в організації

§ 1. Соціальне партнерство в організації: суть і функції

§ 2. Система регулювання соціально-трудова відносин у підприємстві

§ 3. Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства

§ 4. Закордонний досвід соціального партнерства

Розділ 14. Система комплектації підприємства кадрами

§ 1. Кадрове забезпечення системи управління персоналом

§ 2. Кадровий потенціал організації та методи його аналізу

§ 3. Правове забезпечення системи управління персоналом

Розділ 15. Процес розвитку персоналу

§ 1. Розвиток персоналу: сутність поняття, мета, завдання та значення для функціонування організації

§ 2. Система розвитку персоналу організації: принципи та елементи функціонування, основні напрями

§ 3. Розвиток персоналу на основі компетентнісного підходу

Розділ 16. Управління поведінкою персоналу

§ 1. Суть, різновиди та причини конфліктів

§ 2. Форми виробничих конфліктів

§ 3. Стратегії та методи управління конфліктами

§ 4. Роль примирних процедур у вирішенні трудового конфлікту

Розділ 17. Ефективність управління персоналом

§ 1. Економічна, соціальна й організаційна ефективність управління персоналом підприємства

§ 2. Оцінка комплексної ефективності управління персоналом підприємства

Література

Базова

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: Навч. посібн. – К.: Професіонал, 2006. – 512 с.
2. Виноградський М. Д., Беляєва С. В., Виноградська А. М., Шканова О. М. Управління персоналом: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.
3. Крушельницька О.В., Мельничук Д.Г. Управління персоналом. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 296 с.
4. Никифоренко В.Г. Стратегічне управління людськими ресурсами: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Одеса: Атлант, 2014. – 209 с.
5. Михайлова Л. І. Управління персоналом. Навч. посібн. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
6. Хміль Ф.І. Управління персоналом: Навч. посібн. – К.: Академвидав, 2006. – 351 с.

Допоміжна

1. Виноградський М. Д. та ін. Менеджмент в організації: Навч. посіб. для студентів екон. спец. вузів. – К.: Кондор, 2004. – 598 с.
2. Грیشнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К.: Знання КОО, 2004.
3. Колот А. М. Мотивація персоналу : підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – 337 с.
4. Крижко І.Д., Богданова Т.І., Ведерніков М.Д. Формування професійно-посадової структури трудових ресурсів: Моногр. – Хмельницький, НВП Евріка, 1999.
5. Петюх В. М. Управління персоналом: Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2000.
6. Професіограми і професіокарти основних професій: Метод посібник для працівників служб зайнятості. Кн. 4: - К.: Ін-т підготовки кадрів ДСЗ, 1997.
7. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу. – К.: КНЕУ, 2002. – 351 с.
8. Савченко В.А., Павловська Н.О., Герасимчук В.І., Покрищук В. О. Профорієнтація населення і професійне навчання незайнятих громадян. – Кременчук: НЦ ЗРП, 1997.
9. Савченко В. Удосконалення та підвищення ефективності професійного навчання кадрів на виробництві.// Україна: аспекти праці. – 2001. – № 7.
10. Система профорієнтації в службі зайнятості. Посібник для спеціалістів служби зайнятості: Львівський обласний центр служби зайнятості. – Львів, 1999.
11. Тяч Р. Б., Холод Б. І., Ткаченко В. А. Управління проектами. Навч. посібник. – Дніпропетровськ: Дніпропетровська академія управління, бізнесу та права. – 2000. с.

Дисципліна: Аналітична діяльність

Розділ 1. Статистичне спостереження та подання статистичних даних

§ 1. Методологічні основи статистичного спостереження

§ 2. Форми статистичного спостереження

§ 3. Структура статистичних таблиць

§ 4. Відображення аналітичної інформації у графічній формі

Розділ 2. Зведення та групування статистичних даних

§ 1. Суть і завдання статистичного зведення в аналітичній діяльності

§ 2. Статистичні групування та їх види

§ 3. Застосування бенчмаркінгу в аналітичній діяльності в публічному управлінні

Розділ 3. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків та аналізу динаміки розвитку соціально-економічних явищ

§ 1. Види взаємозв'язків між явищами

§ 2. Основи кореляційно-регресійного аналізу

§ 3. Аналіз інтенсивності динаміки соціально-економічних явищ

§ 4. Індексний метод аналізу змін соціально-економічних явищ

Розділ 4. Основи системного аналізу

§ 1. Базові поняття теорії систем

§ 2. Структурно-логічна схема формування системних уявлень щодо менеджменту

§ 3. Системи аналітичного забезпечення сфери управління

Розділ 5. Застосування аналізу вигід і витрат у сфері управління

§ 1. Методика аналізу вигід і витрат та її застосування у сфері управління

§ 2. Аналіз вигід і витрат у проєктах і програмах

Розділ 6. Використання експертних оцінок в аналітичній діяльності

§ 1. Передумови використання експертних оцінок

§ 2. Проведення досліджень на основі індивідуальних експертних оцінок

§ 3. Проведення досліджень на основі колективних експертних оцінок

§ 4. Генерування інноваційних ідей методом «мозкового штурму»

Література

1. Городянська Л.В., Сизов А.І. Статистика для економістів : навчальний посібник. – К. : [Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка], 2019. – 350 с.

Економіко-математичні методи і моделі в галузі управління персоналом : навчальний посібник: / Л.В. Мазник, Т.В. Березянюк, О.В. Безпалько, А.Д. Бергер, Ю.М. Гринюк, О.І. Драган,

2. О.М. Олійниченко. [За заг. редакцією Л.В. Мазник]. – К. : Кафедра, 2019. – 290 с.

3. Лесечко М.Д. Основи системного підходу: теорія, методологія, практика : навч. посіб. – Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. – 300 с.

4. Нелюбов В.О., Куруца О.С. Основи інформатики. Microsoft Excel 2016: навчальний посібник. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2018. – 58 с.

5. Педченко Г.П. Статистика : навч. посібник. – Мелітополь : Колор Принт, 2018. – 266 с.

6. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень : підручник. – Київ : Кондор, 2018. – 187 с.

7. Глосарій термінів національної моделі статистичного виробництва в органах державної статистики, затверджений Наказом Державної служби статистики 30 грудня 2020 р. №367. – Київ : Держстат, 2020. – 191 с.

8. The Guidelines for Consideration and Expert Evaluation of Scientific Research and Development Projects Submitted to the National Research Foundation of Ukraine to Participate in Competitive Selection / Approved: Decision of the Scientific Council of the National Research Foundation of Ukraine (Minutes of the meeting № 2 dated 14 February 2020). URL: https://nrfu.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/the_guidelines.pdf

9. What is Cost Benefit Analysis? Examples and Steps. URL: <https://www.thestreet.com/personal-finance/education/cost-benefit-analysis-14878947>

Дисципліна: Теорія економічного аналізу

Розділ 1. Предмет економічного аналізу

§ 1. Економічний аналіз як галузь економічної науки

§ 2. Предмет і завдання економічного аналізу

§ 3. Основні принципи і поняття економічного аналізу

§ 4. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами

Розділ 2. Види економічного аналізу

§ 1. Класифікація економічного аналізу та характеристика його видів

§ 2. Види економічного аналізу за видом дослідження об'єктів

§ 3. Часові та просторові види економічного аналізу

Розділ 3. Метод і методика економічного аналізу

§ 1. Характеристики та особливості методу і методики економічного аналізу

§ 2. Класифікація методів економічного аналізу

Розділ 4. Традиційні прийоми економічного аналізу

- § 1. Загальна характеристика традиційних прийомів
- § 2. Застосування порівнянь в аналітичних дослідженнях
- § 3. Статистичні методи в економічному аналізі
- § 4. Графічні методи економічного аналізу

Розділ 5. Методи детермінованого факторного аналізу

- § 1. Методика проведення факторного аналізу
- § 2. Використання методів елімінування (метод ланцюгових підстановок, метод абсолютних різниць, метод відносних різниць, індексний метод)
- § 3. Застосування інших методів детермінованого факторного аналізу в аналітичних дослідженнях (інтегральний метод, метод пропорційного ділення, метод часткової участі, логарифмічний метод)

Розділ 6. Евристичні прийоми в економічному аналізі

- § 1. Використання евристичних прийомів в економічному аналізі
- § 2. Методика експертних оцінок
- § 3. Методи асоціації і аналогій

Розділ 7. Інформаційна база економічного аналізу

- § 1. Економічна інформація та вимоги, яким вона має відповідати
- § 2. Класифікація економічної інформації для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств
- § 3. Інформаційне забезпечення економічного аналізу

Розділ 8. Організація економічного аналізу на підприємстві

- § 1. Організація аналітичної роботи та її етапи
- § 2. Організація автоматизованої обробки економічної інформації

Література

1. Козак І. І. Економічний аналіз [Текст] : навч. посіб. / І. І. Козак. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. – 220 с.
2. Економічний аналіз [Текст]: навчально-методичний посібник для студентів за напрямком підготовки бакалаврів зі спеціальності 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці" / І. І. Козак. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 64 с.
3. Загородній А.Г. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / А. Г. Загородній, Г. І.
4. Кіндрацька Г.І., З. О. Коваль, О. І. Тивончук. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 328 с.
4. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак [та ін.]; за ред. В. М. Микитюка. – Житомир: Рута, 2018. – 440 с.
5. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності : підручник. / Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с.

Дисципліна: Страхування

Розділ 1. Соціально-економічна сутність, принципи та роль страхування в ринковій економіці

- § 1. Визначення змісту та призначення страхування
- § 2. Функції та принципи страхування
- § 3. Методи та системи страхування
- § 4. Роль страхування в ринковій економіці

Розділ 2. Класифікація страхування

- § 1. Сутність і критерії класифікації у страхуванні
- § 2. Класифікація за формами проведення страхування
- § 3. Галузі, підгалузі та види страхування

Розділ 3. Страхові ризики та їх оцінювання

- § 1. Поняття ризику, його місце у страхуванні
- § 2. Види ризиків та їх оцінювання
- § 3. Управління ризиком
- § 4. Тарифна ставка: структура та методи розрахунку

Розділ 4. Страховий ринок

- § 1. Поняття страхового ринку, його загальна характеристика
- § 2. Структура страхового ринку

- § 3. *Страхові послуги та страхові продукти, їх реалізація*
- § 4. *Страховий ринок України, перспективи його розвитку*
- § 5. *Міжнародний страховий ринок*

Розділ 5. Страхова організація

- § 1. *Страхова компанія як основний суб'єкт страхового ринку. Організаційні форми страховиків*
- § 2. *Структура страхових компаній*
- § 3. *Товариства взаємного страхування*
- § 4. *Об'єднання страховиків та їхні функції*

Розділ 6. Державне регулювання страхової діяльності

- § 1. *Система регулювання страхової діяльності*
- § 2. *Організація нагляду за страховою діяльністю*
- § 3. *Ліцензування страхової діяльності*
- § 4. *Договір страхування та особливості його укладання*

Розділ 7. Особисте страхування

- § 1. *Економічна сутність та призначення особистого страхування*
- § 2. *Класифікація особистого страхування*
- § 3. *Страхування життя та його основні види*
- § 4. *Страхування пенсій (ренти)*
- § 5. *Страхування від нещасних випадків*
- § 6. *Медичне страхування*

Розділ 8. Майнове страхування

- § 1. *Економічна сутність та призначення майнового страхування*
- § 2. *Страхування майна юридичних осіб*
- § 3. *Страхування домашнього майна громадян*
- § 4. *Страхування сільськогосподарських рослин і тварин*
- § 5. *Страхування вантажів*
- § 6. *Страхування транспортних засобів*

Розділ 9. Страхування відповідальності

- § 1. *Поняття страхування відповідальності та його види*
- § 2. *Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів*
- § 3. *Страхування цивільної відповідальності перевізників*
- § 4. *Страхування професійної відповідальності*
- § 5. *Страхування відповідальності виробника за якість продукції*
- § 6. *Особливості проведення екологічного страхування*

Розділ 10. Перестрахування та співстрахування

- § 1. *Сутність та теоретичні основи перестрахування*
- § 2. *Види і форми проведення перестраховальних операцій*
- § 3. *Співстрахування та механізм його застосування*

Розділ 11. Основи формування і використання доходів, витрат і прибутку страховика

- § 1. *Склад та економічний зміст доходів страхової компанії*
- § 2. *Витрати страхової компанії*
- § 3. *Прибуток страховика*
- § 4. *Фінансові результати діяльності та оподаткування страховика*

Розділ 12. Фінансова надійність страхової компанії

- § 1. *Поняття фінансової надійності страхової компанії, її значення*
- § 2. *Платоспроможність страхової компанії*
- § 3. *Рейтингова оцінка страховика*
- § 4. *Місце і роль страхування в інвестиційному процесі*

1. *Безугла В.О.* Страхування : навч. посіб. / В.О. Безугла, І.І. Постіл, Л.П. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.
2. *Журавка О.С.* Страхування : навч. посіб. / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О.М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
3. *Мамчур Р.М.* Страхування : навч. посіб. / Р.М. Мамчур. – К. : «ЦП «Компринт», 2016. – 172 с.
4. *Ротова Т.А.* Страхування: навч. посіб. / Т.А. Ротова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНТЕУ, 2006. – 400 с.
5. *Горбач Л.М.* Страхування : підручник / Л.М. Горбач, Е.В. Кадебська – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 544 с.
6. *Страхування: підручник* / авт. кол. ; керівник авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
7. *Терещенко Т.Є.* Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посіб. / Т.Є. Терещенко, Л. О. Заволока, О. Б. Пономарьова. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. – 221 с.